

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

В. Г. Клименко
С. І. Решетченко

КЛІМАТ І ГІДРОЛОГІЯ УКРАЇНИ

Навчальний посібник

Харків – 2019

УДК 551.585+556.5 (477)

К 49

Рецензенти:

Т. Г. Ткаченко – доцент кафедри вищої математики та фізики Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва, канд. геогр. наук;

С. І. Зубкович – викладач вищої категорії, методист Харківського гідрометеорологічного технікуму Одеського державного екологічного університету, канд. геогр. наук.

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 25 березня 2019 року)*

Клименко В. Г.

К 49

Клімат і гідрологія України: навчальний посібник / В. Г. Клименко, С. І. Решетченко. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 104 с.

ISBN 978-966-285-576-0

Навчальний посібник містить теоретичний матеріал з вивчення умов формування кліматичних показників, гідрологічного режиму території України. Розглядаються особливості розподілу кліматичних величин (температури повітря, вологості повітря, атмосферного тиску, швидкість та напрямок вітру, атмосферні опади, сонячна радіація тощо); подана характеристика гідрології суші України, закономірності географічного поширення поверхневих вод, опис конкретних водних об'єктів, їх режим, використання кліматичних і гідрологічних ресурсів.

Навчальний посібник рекомендується для студентів-географів усіх форм навчання, галузь знань 10 «Природничі науки», напрям підготовки 103 «Науки про Землю», 106 «Географія», освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр.

УДК 551.585+556.5 (477)

ISBN 978-966-285-576-0

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019

© Клименко В. Г., Решетченко С. І., 2019

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ЗМІНИ ГЛОБАЛЬНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО КЛІМАТУ ПРОТЯГОМ ХХ – ХХІ СТОЛІТЬ	6
1.1. Вікова трансформація регіональних кліматичних умов.....	6
1.2. Сучасні кліматичні дослідження в Україні.....	12
1.3. Підстильна поверхня як фактор формування кліматичних умов території і річкового стоку	21
1.4. Вплив Північної Атлантики на кліматичні показники України.....	27
1.5. Сонячна радіація та температурний режим території.....	36
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ	46
2.1. Гідрографічна характеристика річок за основними басейнами України	47
2.2. Загальна характеристика основних річкових басейнів України.....	49
2.3. Річний стік та його мінливість	70
2.3.1. Фактори формування стоку.....	70
2.3.2. Річний стік та його мінливість.....	73
2.3.3. Внутрішньорічний розподіл стоку	76
2.3.4. Максимальний стік	77
2.3.5. Мінімальний стік.....	79
2.4. Твердий стік	82
2.5. Сучасний хімічний склад річкових вод	84
2.6. Озера, лимани.....	85
2.7. Болота та заболочені землі	91
2.8. Водосховища та ставки.....	93
2.9. Загальна характеристика підземних вод.....	95
2.10. Використання кліматичних і гідрологічних ресурсів.....	98
ЛІТЕРАТУРА	100